

IZVJEŠTAJ O RADU CENTRA ZA POSREDOVANJE ZA 2018. GODINU

Centar za posredovanje je tokom 2018. godine, pored aktivnosti koje su se, shodno Zakonu o posredovanju, odnosile na vršenje stručnih i administrativnih poslova u vezi sa posredovanjem, posebnu pažnju posvetio realizaciji ciljeva i ključnih obaveza u okviru Prioriteta 2 Srednjoročnog programa rada Vlade Crne Gore za period 2018-2020, koji se odnose na poboljšanje pristupa pravdi građanima i pravnim subjektima primjenom alternativnih načina rješavanja sporova. Pretpostavka za realizaciju ovih ciljeva je uspostavljanje strateškog okvira, usklađivanje zakonodavnog okvira sa pravom Evropske unije donošenjem novog Zakona o alternativnom rješavanju sporova, transformacija Centra za posredovanje u Centar za alternativno rješavanje sporova i unaprijeđenje stručnih i administrativnih kapaciteta Centra. Takođe, Centar je svoj rad u 2018.godini bazirao i na realizaciji obaveza i mjera koje su bile predviđene Akcionim planom za implementaciju Strategije reforme pravosuđa za period 2017 – 2018.g, s posebnim akcentom na unapređenje primjene instituta posredovanja kroz kontinuiranu obuku posrednika i podizanje njihovih stručnih kapaciteta; promociju posredovanja; obuku relevantnih aktera u postupku posredovanja i dr.

Shodno Srednjoročnom programu rada Vlade Crne Gore, predstavnici Centra su bili uključeni u izradu Programa razvoja alternativnog rješavanja sporova za 2019-2021 kojim su date smjernice za efikasniju primjenu posredovanja (medijacije) i drugih alternativnih načina rješavanja sporova i određeni zadaci i odgovornost svih relevantnih subjekata, odgovornih za postizanje definisanih ciljeva. Program je usvojen u decembru 2018.godine. Predstavnici Centra su takođe učestvovali u izradi Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama zakona o posredovanju, čije donošenje se očekuje u martu 2019.godine, kao i u izradi Nacrta Zakona o alternativnim načinima rješavanja sporova čije donošenje je Programom rada Ministarstva pravde za 2019.godinu predviđeno za četvrti kvartal 2019.godine.

U februaru 2018.godine Centar je, shodno urađenoj analizi potreba i raspoloživim finansijskim sredstvima, pripremio Plan obuka za 2018.godinu i Program rada Centra za 2018.godinu koji su usvojeni od strane Upravnog odbora Centra u martu 2018.godine.

S obzirom na nedovoljna finansijska sredstva sa kojima je Centar raspolagao, shodno odobrenom budžetu za 2018.godinu, za realizaciju programskih aktivnosti, Centar je početkom godine organizovao sastanke sa potencijalnim partnerima radi obezbjeđenja prvenstveno finansijske podrške u njihovoj realizaciji. Održani su sastanci sa predstavnicima kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori, američke ambasade, Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, predstavnicima IDLO i Savjeta Evrope.

U pogledu podizanja stručnih kapaciteta posrednika i podsticanja sudija na upućivanje medijabilnih predmeta na postupak posredovanja, organizovani su sledeći seminari:

- u saradnji sa Centrom za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, dvodnevni seminar za sudije (25) - „Vještine rješavanja sporova” (15/16. maj 2018.g.);

- dvije dvodnevne specijalizovane obuke za 50 posrednika u porodičnim predmetima (13/14. oktobar i 1/2. decembar 2018.g.), na teme koje su se odnosile na pitanje prisustva nasilja u porodičnom odnosu – ranoj identifikaciji i implikaciji u posredovanju; tehnike za ujednačavanje moći strana u sporu; rada sa intenzivnim osjećanjima u porodičnim sporovima; specifičnim intervencijama posrednika u oblasti porodične medijacije, kao i pripremu sporazuma u porodičnoj medijaciji i drugim obavezama posrednika. Treneri na specijalizovanim obukama su bili dr. Jelena Arsić, docent na Pravnom fakultetu Univerziteta UNION u Beogradu, i dr. Dragana Čuk Milankov, psiholog;

- u saradnji sa Ambasadom SAD-a u Crnoj Gori, u periodu od 17. do 21.09.2018.godine, petodnevni Trening za trenere o posredovanju/medijaciji na kome su predavači bili slovenački eksperti sa dugogodišnjim iskustvom medijatora i trenera u ovoj oblasti, mr. Gordana Ristin i mr. Zoran Hajtnik. Cilj edukacije je bio: upoznavanje procesa do kojih može doći u grupi (dinamika, otpori, emotivna pozadina tih procesa); zakonitosti učenja odraslih; odabir metoda predavanja i priprema; upravljanje procesom edukacije medijatora; kako sastaviti program i izvođenje osnovnog treninga medijatore; samoupoznavanje i evaluacija; kako pripremiti provjeru znanja i sposobnost organizovanja osnovnog treninga medijatora. Na treningu je učestvovalo 9 posrednika u građanskim stvarima koji su uspješno prošli obuku i koji će biti angažovani kao treneri već u narednoj godini.

Pored organizovanja gore pomenutih obuka za posrednike, održana su i dva supervizijska sastanka sa eksternim supervizorom iz Slovenije, na kojima je učestvovalo 18 posrednika. Supervizijski sastanci su organizovani u cilju pružanja pomoći i podrške posrednicima da razriješe svoje dileme o konkretnim slučajevima iz prakse, da provjere sa supervizorom i drugim posrednicima pravilnost svog postupanja u određenim situacijama i da na kraju, na iskustvima drugih, stiču nova znanja koja će im pomoći u svakodnevnom radu.

Shodno potpisanom Memorandumu o saradnji sa Vrhovnim sudom i određivanju kontakt osoba u sudovima za administriranje postupcima posredovanja, a u cilju unapređenja njihovog rada, ujednačavanja prakse i unifikacije izvještavanja, organizovana je 12. oktobra 2018.g. jednodnevna obuka za 15 kontakt osoba.

Uz finansijsku podršku kancelarije UNICEF-a u Podgorici i Ambasade SAD-a u Crnoj Gori, urađen je i odštampan Priručnik za posrednike u krivičnim stvarima koji će biti distribuiran tužilaštvima i posrednicima koji se bave krivičnom medijacijom, s tim da će isti biti promovisan u narednoj godini na okruglom stolu koji će se organizovati u saradnji sa Centrom za obuku u sudstvu i Državnom tužilaštvu i partnerima koji su pomogli izradu ovog značajnog i veoma korisnog Priručnika.

U cilju obezbjedjenja podrške od strane IDLO i Savjeta Evrope, predstavnici Centra za posredovanje su imali susrete sa predstavnicima IDLO kojom prilikom su ponovo vodili razgovore o mogućoj podršci Centru, posebno u odnosu na razvijanje privredne medijacije. Što se tiče Savjeta Evrope, Centar je informisan o izglednoj podršci Savjeta Evrope u narednom periodu o čemu će se konačni dogovor postići u prvoj polovini naredne godine.

U cilju daljnjeg podsticanja primjene posredovanja i prevazilaženja svakodnevnih problema koji se javljaju u praksi, organizovani su redovni sastanci sa Zaštitnikom imovinskopravnih interesa Crne Gore, kao i sa predstavnicima relevantnih ministarstava i sudova.

S obzirom na zainteresovanost studenata Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore da se detaljnije upoznaju sa alternativnim načinima rješavanja sporova u Crnoj Gori, organizovana su 17. i 18. decembra dva sastanka sa studentima (30 studenata). Tokom posjete studenti su imali priliku da se upoznaju sa organizacijom i nadležnostima Centra za posredovanje, normativnim okvirom u ovoj oblasti, međunarodnim dokumentima i standardima, mjerama iz usvojenih strateških dokumenata koje se odnose na unapređenje posredovanja i drugih vidova alternativnog načina rješavanja sporova, rezultatima u primjeni posredovanja, problemima u svakodnevnoj praksi, procesom posredovanja, posebno u porodičnim sporovima, licenciranjem posrednika i planiranim aktivnostima u cilju unapređenja primjene alternativnih načina rješavanja sporova.

Uz podršku američke ambasade urađena je elektronska baza podataka koja je stavljena u funkciju u septembru 2018.godine i koja će umnogome olakšati rad Centra u pogledu vođenja evidencije o predmetima koji su upućeni na posredovanje.

Promotivne aktivnosti:

Shodno mjerama i obavezama iz Srednjoročnog programa rada Vlade za 2018-2020 i Programa razvoja ARS-a za 2019-2021, kao i potrebu kontinuirane promocije i informisanja građana o institutu posredovanja i njenim prednostima i koristima za stranke što se direktno odražava na nivo primjene posredovanja, Centar je emitovao 30 dana, tri puta dnevno u udarnim terminima, ranije snimljen TV spot na državnoj televiziji, TV Vijesti, TV Pink i TV Prva, i kao i postavio dva puta u toku godine po mjesec dana 2 Bilborda i 1 citylight na vidljivim mjestima u Podgorici. Centar je takođe koristio usluge Google AdWords koji predstavlja servis koji omogućava oglašavanje putem banera, ciljano dovodeći korisnike na web sajt., i to mjesec dana.

U okviru svojih redovnih aktivnosti, Centar je, zavisno od potreba, distribuirao promotivni materijal o posredovanju u različitim vrstama sporova svim sudovima u Crnoj Gori.

Imajući u vidu činjenicu da je u cilju unapređenja primjene posredovanja potrebno posebnu pažnju posvetiti informisanju javnosti o primjeni insituta posredovanja kroz javne nastupe, organizovanje panela, konferencija za štampu, davanje intervju a i sl., Centar je, uz finansijsku podršku Ambasade Velike Britanije, organizovao 28. i 29.marta 2018.godine dvodnevnu obuka za posrednike na temu komunikacije i javnog nastupa.Treneri na obuci su bili lokalni eksperti u oblasti komunikacije i odnosa sa javnostima, Miodrag Strugar i

Eleonora Albijanić. Pomenutu obuku je uspješno pohađalo 19 učesnika iz Podgorice, Nikšića, Herceg Novog, Kotora, Pljevalja, Ulcinja i Bijelog Polja.

Posrednici i geografska raspoređenost

<i>Gradovi</i>	<i>Broj posrednika/medijatora u građanskim stvarima</i>	<i>Broj posrednika/medijatora u krivičnim stvarima</i>
Podgorica	47	18
Nikšić	9	3
Bijelo Polje	8	9
Bar	3	2
Berane	4	3
Kotor	5	4
Cetinje	3	2
Herceg Novi	7	4
Ulcinj	3	2
Pljevlja	3	3
Plav	2	2
Rožaje	1	-
Žabljak	1	1
Danilovgrad	1	2
Kolašin	2	2
Ukupno	99	57

Geografska rasprostranjenost postupaka posredovanja

Gradovi	Ukupno	Nije prihvaćeno posredovanje	Postignut sporazum	Nije postignut sporazum	U radu
Nikšić	324	308*	5	10	1
Podgorica	427	300	50	53	24
Bijelo Polje	10	3	2	5	0
Bar	59	48	5	6	0
Berane	193	27	115	51	0
Kotor	10	5	0	5	2
Kolašin	324	180	118	23	3
Cetinje	10	0	1	9	0
Herceg Novi	12	0	0	12	0
Ulcinj	21	8	0	11	2
Pljevlja	69	43	13	3	0
Plav	20	0	8	12	0

Rožaje	93	33	8	41	11
Žabljak	22	02	0	0	0
Danilovgrad	14	7	1	6	0

*Osnovni sud u Nikšiću je uputio Centru za posredovanje 324 predmeta od kojih je 268 bilo radnih sporova u kojima je država bila tužena. Centar je nakon kontaktiranja advokata koji su imali negativan stav prema posredovanju, vratio Osnovnom sudu u Nikšiću 262 predmeta od pomenuti 268 predmeta. Centar je u nekim predmetima direktno slao pozive strankama, međutim stranke su ostale pri stavu svojih advokata.

Vrste sporova rješavanih u postupku posredovanja

Vrsta spora	Ukupno	Nije prihvaćeno posredovanje	Postignut sporazum	Nije postignut sporazum	U radu
Porodični sporovi	176	52	37	80	7
Privredni sporovi	5	0	1	4	0
Imovinsko-pravni	121	83	9	27	2
Radni sporovi	141	103	12	24	2
Sporovi u kojima je država bila tužena	920	535	259	95	31
Krivični sporovi	33	0	33	0	0
Malični predmeti	294	209	27	47	11
Ukupno	1690	982	378	277	53

Pored upućivanja predmeta na posredovanje od strane sudija, što je uobičajena praksa, Centru za posredovanje su se stranke direktno obraćale sa predlogom za pokretanje postupka posredovanja, izbjegavajući na taj način pokretanje sudskog postupka, i to u:

- radnim sporovima – 6 predloga i u svima je postignut sporazum;
- porodičnim sporovima – 3 predloga i u svima je postignut sporazum i
- sporovima protiv države - 5 predloga od koji je u 4 postignut sporazum.

Upoređujući broj postupaka posredovanja, tj broj upućenih, broj odbijenih i broj razmatranih, odnosno uspješno riješenih postupaka posredovanja, može se zaključiti da je u 2018.godini bio znatno veći broj upućenih i razmatranih predmeta u postupku posredovanja nego u prošloj godini i to: od strane sudova upućeno je 200% više predmeta, sprovedeno je 80% više postupaka i zaključeno 80% više sporazuma u odnosu na 2017.godinu.

Na broj predmeta koji se rješavaju u postupku posredovanja pred Centrom utiče više faktora i to kako podsticajni tako i ograničavajući, odnosno ometajući faktori. Naime, u

prošloj godini bio je veliki priliv radnih sporova koji su upućeni od strane sudova, posebno Osnovnog suda u Beranama, Kolašinu, Nikšiću i Podgorici, što se pozitivno odrazilo na broj pristiglih i rješanih i predmeta. Ono što je takođe bitno pomenuti je da je određeni broj advokata pokazao spremnost i interes da pokuša riješiti spor svoje stranke u posredovanju, kao i da je pred Centrom pokrenut veći broj postupaka po predlogu za pokretanje posredovanja, što znači prije utuženja, i to posebno u radnim i porodičnim sporovima.

Što se tiče rješavanja sporova u kojima je tužena bila država Crna Gora, Centar je naišao na adekvatnu podršku i saradnju od strane predstavnika organa i Zaštitinika imovinskopravnih interesa, što je umnogome i doprinjelo da se određeni broj predmeta uspješno riješi.

Na primjenu posredovanja u negativnom kontekstu utiču prvenstveno advokati koji u većini slučajeva nerado prihvataju posredovanje i samim tim i savjetuju svoje stranke da ne prihvate posredovanje. Dalje, jedan od razloga nedovoljne primjene posredovanja je i nepoštovanje Zakona o posredovanju u dijelu koji se tiče obaveznog upućivanja pojedinih vrsta sporova u posredovanju, kao i nedovoljna informisanost građana o alternativnom rješavanju spora.

Ono što je takođe evidentno i što se može zaključiti na osnovu priloženih tabela je da postoji veliki broj sudova koji upućuju veoma veoma mali broj predmeta na posredovanje u odnosu na broj pristiglih predmeta.

S obzirom da je važeći Zakon o državnim službenicima i namještenicima u članu 140 propisao da su stranke u slučaju radnog spora dužne da prije eventualnog utuženja prvo pokušaju da riješe spor pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova i na taj način organičio mogućnost upućivanja predmeta Centru za posredovanje prije utuženja, izvjesno je da će broj predmeta u odnosu na ove sporove biti mnogo manji pred Centrom u 2019.godini u odnosu na 2018.g.

Preporuke:

Unapređenje primjene medijacije i drugih načina alternativnih rješavanja sporova je jedan od prioriteta u reformi pravosuđa, ne samo zbog evropskih direktiva u ovoj oblasti i zbog pretpristupnih pregovora, već prije svega zbog potrebe da naše pravosuđe bude efikasnije, da se unaprijedi efikasnost i pravovremenost zaštite građana i pravnih subjekata, unaprijedi poslovni ambijent, poboljša pristup pravdi i samim tim obezbjedi pravna sigurnost građana.

Takođe, jedan od prioriteta Vlade u narednom, shodno usvojenom Srednjoročnom programu rada Vlade, je razvijanje alternativnih načina rješavanja sporova kako bi pravda bila dostupnija građanima, a sudovi rasterećeni prevelikog broja predmeta. Dodatna odgovornost i obaveze Centra proizilaze i iz usvojenog Programa razvoja alternativnog rješavanja sporova..

Shodno tome, u narednom periodu treba posebnu pažnju posvetiti:

- realizaciji svih strateških ciljeva, mjera i obaveza iz Srednjoročnog programa rada Vlade CG i Programa razvoja ARS-a, kao i Akcionog plana Strategije reforme pravosuđa za 2019.g.;

- unapređenju zakonodavnog okvira u oblasti primjene alternativnih načina rješavanja sporova što pretpostavlja donošenjeg Zakona o ARS-u kojim će se jedinstveno urediti materija alternativnog rješavanja sporova i normirati opšta pravila i posebni dio kojim bi se regulisale specifičnosti pojedinih vrsta sporova i specifične metode alternativnog rješavanja sporova;
- unapređenju primjene alternativnih načina rješavanja sporova kroz kontinuirano organizovanje bazičnih i specijalizovanih obuka i supervizijskih sastanaka za posrednike;
- podsticanju i unapređenju primjene alternativnih načina rješavanja sporova kroz kontinuirano organizovanje obuka za sudije, državne tužioce, advokate, predstavnike Zaštitnika imovinskopravnih interesa Crne Gore;
- povećanju nivoa informisanosti građana i privrednih subjekata o mogućnostima i prednostima korišćenja alternativnih načina rješavanja sporova kroz različite promotivne aktivnosti;
- razvijanju mehanizama za kontrolu rada posrednika i sprovođenju redovnog ocjenjivanja kvaliteta rada posrednika;
- izradi novog Etičkog kodeksa shodno Evropskom etičkom kodeksu medijatora;
- organizovanju „nedjelja medijacije” u sudovima;
- regulisanju načina plaćanja nagrada i naknada posrednicima, shodno Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o posredovanju;
- izmjeni Uredbe o visini nagrada za rad i naknada troškova posrednicima u cilju izmjena visine nagrade posrednicima za pojedine sporove;
- korigovanju lista posrednika prilikom produženja licenci posrednicima, shodno kriterijumima propisanim Zakonom o posredovanju,;
- unapređenju administriranja predmetima koji se upućuju na posredovanje kroz izmjenu Sudskog poslovnika;
- unapređenju izvještavanja o primjeni posredovanja i vođenju kvalitetne baze podataka u cilju prezentovanja relevantnih statističkih podataka;
- jačanju kadrovskih kapaciteta Centra za posredovanje u pogledu broja i stručnosti zaposlenih u Centru za posredovanje;
- obezbjeđenju preduslova za transformaciju Centra za posredovanje u Centar za ARS;
- obezbjeđenju preduslova za primjenu/pilotiranje rane neutralne ocjene spora, kao novog metoda ARS-a;

- uvođenju edukativnih sadržaja o posredovanju u školama kroz razvijanje i implementaciju programa školske medijacije;
- sprovođenju istraživanja o informisanosti i stavovima građana o ARS-u, kao i stavovima pojedinih altera u postupku posredovanja (stranaka, sudija, advokata, posrednika);
- izmjeni člana 140 Zakona o državnim službenicima i namještenicima u pogledu omogućavanja građanima da se mogu obratiti za mirno rješavanje radnog spora i Centru za posredovanje.

Podnosilac izvještaja,
Marina Lutovac

Lutovac